

ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI SEKTÖR ARAŞTIRMA RAPORU

EYLÜL 2021

Taner HACIOĞLU

Dış İlişkiler, Sanayi ve Proje Sorumlusu

İçindekiler

1. ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI SEKTÖRÜ	4
2. KÜRESEL ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI TİCARETİ	6
2.1. Zeytin ve Zeytinyağı Ürünleri Üretimi, Tüketimi ve Dış Ticaretinde Yer Alan İlk 10 Ülke	7
3. TÜRKİYE'DE ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI	10
3.1. Dünyada En Çok Zeytin ve Zeytinyağı İthalatı Yapan Ülkelerde Türkiye'nin Pazar Payı.....	13
3.2. Türkiye'nin Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü RCA Değeri	14
4. ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SIKINTILAR	16
5. BANDIRMA'DA ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI	17
6. KAYNAKLAR	19

TABLO DİZİNİ

Tablo 1. Dünya Zeytinyağı Verileri (1000 Ton)	Error! Bookmark not defined.
Tablo 2. Zeytin üretim alanında önemli ülkeler (2019, %)	4
Tablo 3. Zeytinyağı üretim alanında önemli ülkeler (2019/20, %)	Error! Bookmark not defined.
Tablo 4. Zeytin ve Zeytin Grubu Ürünlerin 6'lı GTİP Kodları ve Açıklamaları	5
Tablo 5. Dünyada Zeytin ve Zeytinyağı İthalatı (1.000 \$).....	6
Tablo 6. Dünyada Zeytin ve Zeytin Yağı Dış Ticaretinde İlk On Ülke (2019).....	Error! Bookmark not defined.
Tablo 7. Dünyada Zeytin ve Zeytinyağı Dış Ticareti (1000 \$)	9
Tablo 8. Türkiye Zeytin ve Zeytinyağı Verileri	10
Tablo 9. Türkiye’de zeytin alanları.....	10
Tablo 10. Türkiye’de zeytinyağı üretim alanları	Error! Bookmark not defined.
Tablo 11. Zeytin ve zeytinyağı fiyatları	Error! Bookmark not defined.
Tablo 12. Küresel Zeytin ve Zeytinyağı İthalatında Türkiye’nin Payı	Error! Bookmark not defined.
Tablo 13. Dünyada En Çok Zeytin ve Zeytinyağı İthalatı Yapan Ülkeler ve Bu Ülkelerde Türkiye’nin Pazar Payı (2018).....	Error! Bookmark not defined.
Tablo 14. Türkiye’nin Yıllara Göre Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü RCA Endeks Değeri.....	Error! Bookmark not defined.
Tablo 15. Türkiye’nin Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü RCA Endeks Değeri...	Error! Bookmark not defined.
Tablo 16. Edincik Su Zeytini Fiziksel Özellikleri.....	Error! Bookmark not defined.
Tablo 17. Zeytin ve Zeytinyağı Sektöründe Bandırma Ticaret Odası’na Kayıtlı İşletmeler	Error! Bookmark not defined.
Tablo 18. Türkiye’nin Başlıca Un İhraç Ettiği Pazarlar.....	Error! Bookmark not defined.

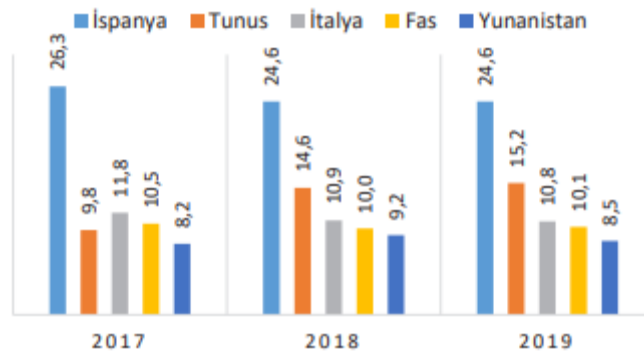
1.ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI SEKTÖRÜ

Dünya zeytin üretim alanları yaklaşık 10 milyon hektar düzeyindedir. Zeytin üretim alanlarının büyük çoğunluğu Akdeniz ülkelerindedir. Dünya zeytinyağı üretimi yıllara göre dalgalanmalar göstermektedir. 2019/20 sezonunda hava koşulları sebebiyle bir önceki yıla göre %1,7 azalarak 3,21 milyon olmuştur. Zeytin üretiminde önemli ülkeler; İspanya, İtalya, Yunanistan, Türkiye ve Tunus'tur. Zeytinyağı üretiminde AB ülkelerinin payı yıllara göre değişmekle birlikte ortalama %70'dir. Son yıllarda Avustralya, Japonya, Arjantin ve Şili gibi ülkeler de zeytin üretimine başlamıştır. İklim şartları, periyodisite özelliği ve hastalıklar; zeytinyağı arzını dalgalandırmaktadır.

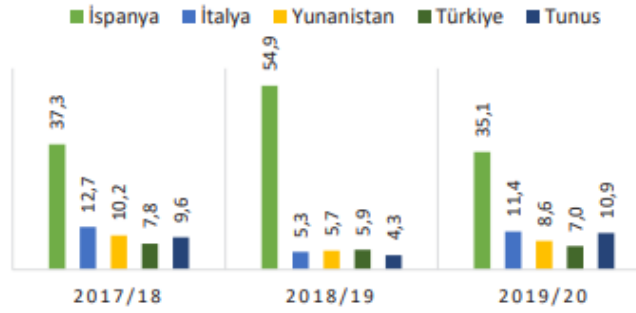
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Değişim (%)
Üretim	3.177	2.562	3.379	3.262	3.207	-1,7
Tüketim	2.500	2.724	2.878	2.920	3.050	4,5
İthalat	791	782	943	975	1.156	18,6
İhracat	789	783	945	975	1.205	23,6
İhracat fiyatı (\$/ton)	4.094	4.904	4.670	4.289	4.526	5,5

Tablo 1. Dünya Zeytinyağı Verileri (1000 Ton)

Zeytinyağı sektöründe öncü ihracatçı ülkeler; İspanya, İtalya, Tunus, Türkiye'dir Dünya zeytinyağı ihracatı artan talebe bağlı olarak yıllara göre artış eğilimindedir. En fazla zeytinyağı ithal eden ülkeler ise sırasıyla ABD, AB, Brezilya ve Japonya'dır. Dünya zeytinyağı fiyatları, zeytinyağı üretiminde öncü olan İspanya ve İtalya borsalarında oluşmaktadır. Dünya zeytinyağı üretiminin de ihracatının da yarısından fazlası bu iki ülkeye aittir. 2017/18 ve 2018/19 sezonlarında küresel ekonomik krizin etkisiyle zeytinyağı üretici fiyatlarının düşük düzeyde kalması sebebiyle son iki yıldır AB zeytinyağı stokları artmaya başlamıştır.

Tablo 2. Zeytin üretim alanında önemli ülkeler (2019, %)

Tablo 3. Zeytinyağı üretim alanında önemli ülkeler (2019/20, %)

Uluslararası verilerine ulaşılabilen 6'lı GTİP koda sahip 6 ürün ve ürün açıklamaları görülmektedir. TİM sektörel sınıflamasına göre zeytin ve zeytinyağı ürün grubunda 11 ürün dahil edilmekte olup uluslararası verilerine ulaşılabilen 6 ürün analize dahil edilmiştir. Geriye kalan 5 adet 6'lı GTİP kodu ürünün alt kırılım GTİP kodları ise, 071080100000, 151620910014/980011,200190650013/14/15/19/23/24/25/29,200490300015/16/17/19/25/26/27/29, 230690110000/190000 şeklindedir.

GTİP Kodu	Açıklama
070992	Zeytin (taze veya soğutulmuş)
071120	Zeytin (geçici konserve)
150910	Saf zeytinyağı
150990	Zeytinyağı fraksiyonları
151000	Zeytinden elde edilen diğer sıvı yağlar
200570	Zeytin (sirke, asetik asitten başka şekilde konserve edilmiş) (dondurulmamış)

Tablo 4. Zeytin ve Zeytin Grubu Ürünlerin 6'lı GTİP Kodları ve Açıklamaları

2. KÜRESEL ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI TİCARETİ

En çok zeytin ithalatı 2019 yılında 2,23 milyar dolar ile gerçekleşirken en çok zeytinyağı ithalatı ise 9,2 milyar dolar 2018 yılında gerçekleşmiştir. Zeytin ve zeytinyağı ithalatı toplamda 2001 yılında yaklaşık 3 milyar dolar olurken 2018 yılında ithalat 11,4 milyar dolara yükselmiş, 2019 yılında ise 9,8 milyar dolara gerilemiştir. Zeytin ve zeytinyağı ürün grubunda küresel ithalatın yıllar içerisinde genelde artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Toplam ithalatta 2019 yılında 2001 yılına göre %228 artış olmuştur.

Yıl	Zeytin İthalatı	Zeytin İthalatı	TOPLAM
2001	666.309	2.330.201	2.996.510
2002	747.476	2.706.706	3.454.182
2003	889.395	3.430.350	4.319.745
2004	1.081.312	4.665.244	5.746.556
2005	1.178.926	5.334.169	6.513.095
2006	1.273.871	6.354.321	7.628.192
2007	1.607.844	6.189.354	7.797.198
2008	1.767.844	6.524.469	8.292.313
2009	1.639.084	5.472.212	7.111.296
2010	1.791.613	5.700.559	7.492.172
2011	1.831.735	6.219.121	8.050.856
2012	1.817.160	6.013.925	7.831.085
2013	1.952.116	7.335.063	9.287.179
2014	2.064.765	7.446.045	9.510.810
2015	1.877.898	7.979.201	9.857.099
2016	1.975.684	7.949.428	9.925.112
2017	2.087.473	8.803.077	10.890.550
2018	2.225.573	9.178.327	11.403.900
2019	2.235.154	7.607.409	9.842.563

Tablo 5. Dünyada Zeytin ve Zeytinyağı İthalatı (1.000 \$)

2.1.Zeytin ve Zeytinyağı Ürünleri Üretimi, Tüketimi ve Dış Ticaretinde Yer Alan İlk 10 Ülke

Uluslararası Zeytin Konseyi verilerine göre zeytin üretiminde 2019-2020 döneminde Mısır 690 bin ton ile ilk sırada yer alırken onu 500 bin ton ile İspanya, 414 bin ton ile Türkiye, 300 bin ton ile Cezayir ve 207 bin ton ile Yunanistan izlemektedir. Dünya toplam zeytin üretimi 2,93 milyon ton olarak gerçekleşirken Mısır yaklaşık %23,6'sını tek başına yapmaktadır. Küresel üretimde 3. sırada yer alan Türkiye ise küresel zeytin üretiminin yaklaşık %14,2'sini gerçekleştirmektedir. Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi verilerine göre ise Türkiye'de 2019- 2020 döneminde üretimin tahmini olarak 1,5 milyon ton olacağı bunun yaklaşık 414 bin tonunun yemeklik 1,1 milyon tonun da yağlık olarak olacağı öngörülmektedir. Zeytin (hem yemeklik hem de yağlık) rekoltesinin en yüksek olacağı ilin 386,5 bin ton ile Aydın'ın olması beklenirken onu sırası ile 163,1 bin ton ile Balıkesir'in, 154,6 bin ton ile Muğla'nın, 135,5 bin ton ile Manisa'nın, 127,5 bin ton ile Hatay ve 117,7 bin ton ile İzmir'in takip etmesi beklenmektedir.

Uluslararası Zeytin Konseyi verilerine göre zeytinyağı üretiminde 2019-2020 döneminde İspanya 1,23 milyon ton ile ilk sırada yer alırken onu 340 bin ton ile İtalya, 300 bin ton ile Yunanistan, 225 bin ton ile Türkiye, 145 bin ton ile Fas ve 125,4 bin ton ile Portekiz izlemektedir. Dünya toplam zeytinyağı üretimi 3,14 milyon ton olarak gerçekleşirken İspanya yaklaşık %39,1'ini tek başına yapmaktadır. Türkiye ise küresel zeytinyağı üretiminin yaklaşık %7,2'sini gerçekleştirmektedir.

Uluslararası Zeytin Konseyi verilerine göre zeytin tüketiminde 2019-2020 döneminde Mısır 500 bin ton ile ilk sırada yer alırken onu 330 bin ton ile Türkiye, 303 bin ton ile Cezayir, 207,5 bin ton ile ABD, 190 bin ton ile İspanya ve 110 bin ton ile Brezilya izlemektedir. Dünya toplam zeytin tüketimi 2,79 milyon ton olarak gerçekleşirken Mısır yaklaşık %17,9'unu tek başına yapmaktadır. Türkiye ise küresel zeytin tüketiminin yaklaşık %11,8'ini gerçekleştirmektedir. Açıkça görülmektedir ki 2019-20 verilerine göre İspanya üretiminin 310 bin tonunu, Mısır 190 bin tonunu, Türkiye 84 bin tonunu, Yunanistan 189 bin tonunu ihraç edebilecek konumda iken Cezayir ise hemen hemen ürettiği kadar tüketmektedir.

Sıra	Zeytin Üretimi	Zeytinyağı Üretimi	Zeytin Tüketimi	Zeytinyağı Tüketimi	Zeytin İhracatı	Zeytinyağı İhracatı	Zeytin İthalatı	Zeytinyağı İthalatı
1	Mısır	İspanya	Mısır	İspanya	İspanya	İspanya	ABD	İtalya
2	İspanya	İtalya	Türkiye	İtalya	Yunanistan	İtalya	İtalya	ABD
3	Türkiye	Yunanistan	Cezayir	ABD	Fas	Portekiz	Fransa	Fransa
4	Cezayir	Tunus	ABD	Türkiye	İtalya	Tunus	Almanya	İspanya
5	Yunanistan	Türkiye	İspanya	Yunanistan	Arjantin	Yunanistan	Rusya	Brezilya
6	Fas	Fas	Brezilya	Fas	Portekiz	Türkiye	Brezilya	Portekiz
7	Suriye	Portekiz	Suriye	Fransa	Belçika	Suriye	Belçika	Almanya
8	Arjantin	Suriye	İtalya	Brezilya	Mısır	Fas	Birleşik Krallık	Japonya
9	İtalya	Cezayir	Fransa	Suriye	Peru	Arjantin	Kanada	Birleşik Krallık
10	ABD	Mısır	Peru	Cezayir	Almanya	Fransa	Hollanda	Çin

Tablo 6. Dünyada Zeytin ve Zeytin Yağı Dış Ticaretinde İlk On Ülke (2019)

Dünyada 2018 yılında 11,2 milyar dolarlık zeytin ve zeytinyağı ihracatı gerçekleşirken 2019 yılında bir önceki yıla göre %15,2'lik düşüşle ihracat 9,52 milyar dolarlık ihracat gerçekleşmiştir. Zeytin ve zeytinyağı sektöründe ithalat incelendiğinde ise 2018 yılında 11,4 milyar dolarlık ithalat gerçekleşirken 2019 yılında ise ithalat bir önceki yıla göre %13,8 düşerek 9,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Zeytin ihracatında küresel ihracat 2018 yılında 2,23 milyar dolar olurken 2019 yılında ise %6,8 düşüşle 2,08 milyar dolar olmuştur. İspanya, 842 milyon dolar ile zeytin ihracatında ilk sırada yer alırken onu 523,1 milyon dolar ile Yunanistan, 158,8 milyon dolar ile Fas, 91,8 milyon dolar ile İtalya ve 72,5 milyon dolar ile Arjantin izlemektedir. Türkiye'nin ise 2018 yılında 115,6 milyon dolar olan zeytin ihracatı 2019 yılında %99,2'lik düşüşle 935 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. İspanya dünya zeytin ihracatının %40,6'sını tek başına gerçekleştirirken, Yunanistan %25,2'sini, Fas %7,6'sını Türkiye ise bir önceki sene %5,2 olan payını 2019 yılında düşürmüş ve küresel zeytin ihracatının %0,5'lik kısmını gerçekleştirmiştir. Küresel zeytin ihracatında ilk beş sırada yer alan ülkeler 2018 yılında toplam ihracatın yaklaşık %75,'ini gerçekleştirirken 2019 yılında ise bu oran %81,3'e yükselmiştir. Bu da zeytin ihracatında arzın belli ülkelerde yoğunlaştığını ve bu yoğunlaşmanın 2019 yılında daha da arttığını göstermektedir.

Zeytinyağı ihracatında İspanya 3,55 milyar dolar ile 2018 yılında olduğu gibi 2019 yılında da bu ürün grubunda ilk sırada yer alırken onu 1,56 milyar dolar ile İtalya, 630,4 milyon dolar ile Portekiz, 509,4 milyon dolar ile Tunus ve 416,7 milyon dolar ile Yunanistan izlemektedir. Türkiye'nin ise 2018 yılındaki 262,6 milyon dolarlık ihracatının 2019 yılında %45,7 azalış ile 142,7 milyon dolar olarak gerçekleştiği ve bu beş ülkenin ardından 6. sırada yer aldığı görülmektedir. İspanya dünya zeytinyağı ihracatının %47,8'ini tek başına gerçekleştirirken onu %21 pay ile İtalya ve %8,5'lik pay ile Portekiz izlemektedir. Türkiye'nin ise 2018 yılında %2,9 olan payı 2019 yılında %1,9 olarak gerçekleştirmiştir. Küresel zeytinyağı ihracatında ilk beş sırada yer alan ülkeler 2018 yılında toplam ihracatın yaklaşık %88,7'sini gerçekleştirirken 2019 yılında ise bu oran %89,7'ye yükselmiştir. Bu da zeytinyağı ihracatında arzın belli ülkelerde yoğunlaştığını ve bu yoğunlaşmanın 2019 yılında az da olsa daha da arttığını göstermektedir.

Zeytin ithalatında küresel ithalat 2018 yılında 2,23 milyar dolar olurken 2019 yılında ise %0,4 artışla 2,24 milyar dolar olmuştur. Zeytin ithalatında ABD 535,5 milyon dolar ile 2018 yılında olduğu gibi 2019 yılında da ilk sırada yer alırken onu 161,4 milyon dolar ile İtalya, 160 milyon dolar ile Fransa, 152,3 milyon dolar ile Almanya, 112,3 milyon dolar ile Rusya ve 107,3 milyon dolarlık ithalat ile Brezilya izlemektedir. ABD, dünya zeytin ithalatının 2018 yılında %21,8'ini 2019 yılında ise %45,4'ünü tek başına gerçekleştirmiştir. İtalya zeytin ithalatının 2019 yılında %13,7'sini Fransa ise %13,6'sını gerçekleştirmiştir. Küresel zeytin ithalatında ilk beş sırada yer alan ülkeler toplam ithalatın 2018 yılında yaklaşık %47,7'sini 2019 yılında da %95,1'ini gerçekleştirmiştir. Bu da zeytin ithalatında talebin belli ülkelerde yoğunlaştığını ve bu yoğunlaşmanın 2019 yılında ABD'deki talep artışı bile birlikte oldukça arttığını göstermektedir.

Toplam zeytin ve zeytinyağı ithalatında ABD 1,87 milyar dolar ile ilk sırada yer alırken, onu 1,79 milyar dolar ile İtalya, 638,4 milyon dolar ile Fransa, 509 milyon dolar ile Brezilya ve 538,6 milyon dolar ile Brezilya ve 479,3 milyon dolar ile Almanya izlemektedir. ABD, dünya zeytin ve zeytinyağı ithalatının %19'unu tek başına gerçekleştirirken İtalya %18,2'sini, Fransa ise %6,5'ini gerçekleştirmiştir. Küresel zeytin ve zeytinyağı ithalatında ilk beş sırada yer alan ülkeler toplam ithalatın yaklaşık %53,7'sini gerçekleştirmektedir.

Toplam zeytin ve zeytinyağı ihracatında İspanya 4,4 milyar dolar ile ilk sırada yer alırken onu 1,65 milyar dolar ile İtalya, 701,2 milyon dolar ile Portekiz, 143,6 milyon dolar ile Türkiye ve 92,8 milyon dolar ile Belçika izlemektedir. Türkiye 2018 yılında zeytin ve zeytinyağı ihracatında 378,2 milyon dolar ile 6. sırada yer almıştır. Türkiye'nin zeytin ve zeytinyağı sektöründeki toplam ihracatı 2019 yılında 2018 yılına göre %62 azalmıştır.

Ülke	Zeytin İthalatı	Zeytinyağı İthalatı	Toplam Zeytin ve Zeytinyağı İthalatı	Zeytin İhracatı	Zeytinyağı İhracatı	Toplam Zeytin ve Zeytinyağı İhracatı	Zeytin Dış Ticaret Dengesi	Zeytinyağı Dış Ticaret Dengesi	Toplam Zeytin ve Zeytinyağı Dış Ticaret Dengesi
ABD	535.534	1.330.786	1.866.320	19.015	34.173	53.188	-516.519	-1.296.613	-1.813.132
İtalya	161.448	1.632.897	1.794.345	91.781	1.562.293	1.654.074	-69.667	-70.604	-140.271
Fransa	159.996	478.435	638.431	13.097	64.924	78.021	-146.899	-413.511	-560.410
Brezilya	107.290	401.735	509.025	477	372	849	-106.813	-401.363	-508.176
Almanya	152.263	327.068	479.331	23.269	31.455	54.724	-128.994	-295.613	-424.607
İspanya	40.819	428.186	469.005	842.133	3.554.686	4.396.819	801.314	3.126.500	3.927.814
Portekiz	46.942	334.409	381.351	70.846	630.370	701.216	23.904	295.961	319.865
Japonya	12.432	324.180	336.612		747	747	-12.432	-323.433	-335.865
Birleşik Krallık	76.015	253.388	329.403	3.233	13.801	17.034	-72.782	-239.587	-312.369
Kanada	62.540	181.497	244.037	634	1.523	2.157	-61.906	-179.974	-241.880
Rusya	112.320	86.256	198.576	2.748	1.200	3.948	-109.572	-85.056	-194.628
Çin	3.107	184.643	187.750	140	766	906	-29.467	-183.877	-186.844
Suudi Arabistan	40.612	123.653	163.815		1.542	1.542	-40.162	-122.111	-162.273
Hollanda	56.720	105.906	162.626	20.502	24.425	44.927	-36.218	-81.481	-117.699
Belçika	76.142	81.820	157.962	67.413	25.345	92.758	-8.729	-56.475	-65.204
Avustralya	46.984	109.885	156.869	293	14.370	14.663	-46.691	-95.515	-142.206
İsviçre	26.893	88.442	115.335	1.377	252	1.629	-25.516	-88.190	-113.706
Meksika	20.720	64.276	84.996				-20.720	-64.276	-84.996
Güney Kore	8.708	74.382	83.090	5	885	890	-8.703	-73.497	-82.200
Romanya	55.809	19.746	75.555	1.083	759	1.842	-54.726	-18.987	-73.713
Avusturya	16.877	57.231	74.108	2.689	17.846	20.535	-14.188	39.385	-53.573
İsveç	26.979	41.231	68.210	616	1.365	1.981	-26.363	-39.866	-66.229
İsrail	20.857	43.955	64.812	735	2.346	3.081	-20.122	-41.609	-61.731
Türkiye		46.791	46.791	935	142.695	143.630	935	95.904	96.839
BAE	10.364	35.896	46.260	102	3.821	3.923	-10.262	-32.075	-42.337
Polonya	36.048	9.027	45.075	8.329	2.258	10.587	-27.719	-6.769	-34.488
Danimarka	9.452	32.747	42.199	685	2.068	2.753	-8.767	-30.679	-39.446
Tayvan	993	40.377	41.370	99	224	323	-894	-40.153	-41.047
Hindistan	5.340	33.284	38.624	22	413	435	-5.318	-32.871	-38.189
Çekya	12.842	24.869	37.711	2.694	5.809	8.503	-10.148	-19.060	-29.208
Diğer Ülkeler	292.558	610.411	902.969	901.714	1.299.798	2.201.512	609.156	689.387	1.298.543
TOPLAM	2.235.154	7.607.409	9.842.563	2.076.666	7.442.531	9.519.197	-158.488	-164.878	-323.366

Tablo 7. Dünyada Zeytin ve Zeytinyağı Dış Ticareti (1000 \$)

3. TÜRKİYE’DE ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI

Türkiye zeytin üretimi 2019 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi, yıllara göre zeytin üretim alanlarındaki artıştır. Son yıllarda yeni zeytin bahçesi tesisi ve sertifikalı zeytin fidanı destekleriyle zeytin üretim alanları artış göstermiştir. TÜİK Bitkisel Üretim İstatistiklerine göre 2020 yılında zeytin üretimi 1,32 milyon ton olarak gerçekleşmiştir

	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim (%)
Toplam Zeytinlik Alanı (bin da)	8.369	8.455	8.461	8.644	8.792	1,7
Toplam Zeytin Ağacı Sayısı (bin adet)	171.992	173.758	174.594	177.844	182.076	2,4
Toplam Zeytin Üretimi	1.700.000	1.730.000	2.100.000	1.500.000	1.525.000	1,7
Sofralık Zeytin Üretimi	400.000	430.000	460.000	426.995	415.000	-3
Yağlık Zeytin Üretimi	1.300.000	1.300.000	1.640.000	1.073.472	1.110.000	3,4
Zeytinyağı Üretimi	185.000	195.000	287.041	193.613	224.595	16
Zeytinyağı İhracatı	12.831	17.819	50.217	65.940	43.862	-33,5
Zeytinyağı İthalatı	2.632	1.307	16	4.844	23.401	383,1

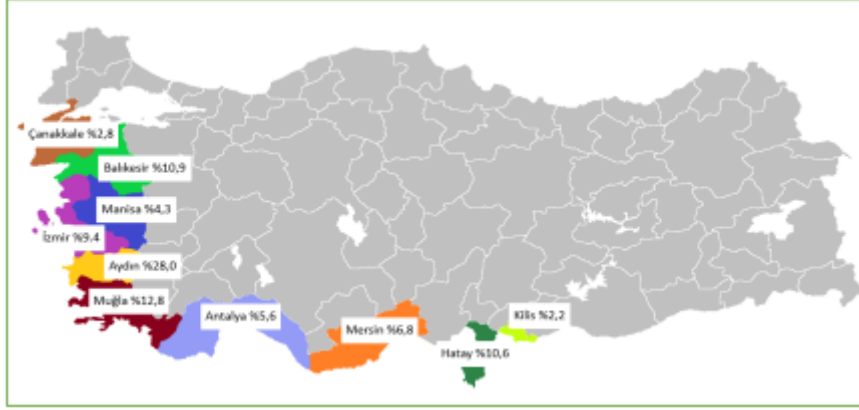
Tablo 8. Türkiye Zeytin ve Zeytinyağı Verileri

Zeytin alanları ve üretimi; Zeytin ekili alanlar yıllara göre artış eğilimindedir. 2019 yılında toplam zeytinlik alan 8,79 milyon dekadır. Yağlık zeytin dikili alanlarda en önemli iller Aydın, Muğla, İzmir’dir. Toplam zeytin üretimi 2020 yılında 1,32 milyon tondur. Toplam zeytin üretiminin yaklaşık %75’i yağlık zeytinden oluşmaktadır. 2020 yılında 867 bin ton yağlık zeytin elde edilmiştir. Haritada 2019 yılında yağlık zeytin ekili alanların ve üretimin yoğun olduğu iller görülmektedir. Yağlık zeytin üretiminde önemli iller Aydın, İzmir, Muğla, Balıkesir ve Hatay’dır.

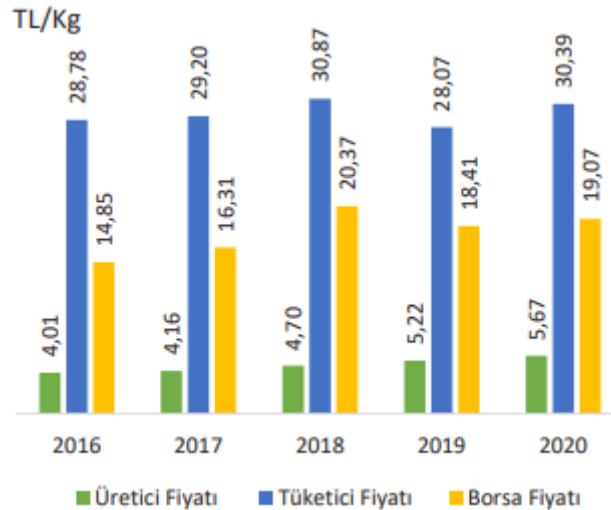
Tablo 9. Türkiye’de zeytin alanları

Zeytinyağı üretimi: Türkiye zeytinyağı üretiminde dünyada ilk beş ülke içinde yer almaktadır. 2020 yılında 867 bin ton yağlık zeytin çeşitli şekillerde işlenerek yaklaşık 173 bin ton zeytinyağı elde edilmiştir. En çok yağlık zeytin üreten üç il sırasıyla Aydın Balıkesir ve Muğla'dır. Bir litre zeytinyağı elde etmek için yaklaşık 5 kg yağlık zeytin kullanılmaktadır. Üretilen zeytinyağı türlerine göre Natürel Sızma, Riviera ve Rafine zeytinyağı olarak ayrılmaktadır.

Tablo 10. Türkiye’de zeytinyağı üretim alanları

2020 yılı ortalama zeytin üretici fiyatı 5,7 TL/kg’dır. 2020 yılı Aralık ayında yaklaşık 6,6 TL/kg olan zeytin üretici fiyatı, bir önceki aya göre %2,5 artmış ve bir önceki yılın Aralık ayına göre %15,7 artmıştır. 2020 yılında ortalama zeytinyağı tüketici fiyatı 30 TL/kg’dır. 2020 yılı Aralık ayında 35,9 TL/kg olan zeytinyağı tüketici fiyatı bir önceki aya göre %6,7 artmış ve bir önceki yılın Aralık ayına göre %23,5 artmıştır. 2020 yılında ortalama zeytinyağı borsa fiyatı 19,97 TL/kg’dır. 2020 yılı Aralık ayında 19,07 TL/kg olan zeytinyağı borsa fiyatı bir önceki aya göre % 8,84 azalmış ve bir önceki yılın Aralık ayına göre %1,98 artmıştır.

Tablo 11. Zeytin ve zeytinyağı fiyatları

Zeytin ve zeytinyağı grubunda 2001 yılında yaklaşık 3 milyar dolarlık ürün ithal edilirken bu ürünlerin 145,3 milyon dolarlık kısmı Türkiye’den tedarik edilmiş, bu ithalatın toplam ithalat içindeki payı ise %4,8 olmuştur. Zeytin ve zeytinyağı grubunda 2018 yılında ise 11,4 milyar dolara yükselirken 2019 yılında küresel ithalat yaklaşık 9,8 milyar dolara gerilemiştir. Bu ürünlerin dünyadan yapılan ithalatında Türkiye’den yapılan ithalatın payı ise %2,6 olmuştur. Yılar içerisinde küresel talepteki artışa bağlı olarak zeytin ve zeytinyağı ürün grubu ihracatında da artış olurken Türkiye’nin pazar payı ise azalmıştır bir başka ifade ile artan talebin karşılanması bu pazara yeni ülkelerin katılımı ile Türkiye yerine bu ülkelere kaymıştır.

Yıl	Küresel İthalat	Türkiye'nin İhracatı	Türkiye'den Yapılan İhracatın Küresel İthalattaki Payı (%)
2001	2.998.511	145.287	4,8
2002	3.456.184	80.700	2,3
2003	4.321.748	197.070	4,6
2004	5.748.560	171.999	3
2005	6.515.100	316.972	4,9
2006	7.630.198	260.348	3,4
2007	7.799.205	228.558	2,9
2008	8.294.321	176.562	2,1
2009	7.113.305	191.460	2,7
2010	7.494.182	171.770	2,3
2011	8.052.867	157.056	2
2012	7.833.097	167.493	2,1
2013	9.289.192	395.994	4,3
2014	9.512.824	179.662	1,9
2015	9.859.114	184.320	1,9
2016	9.927.128	182.111	1,8
2017	10.891.567	254.877	2,3
2018	11.405.918	395.048	3,5
2019	9.844.582	251.415	2,6

Tablo 12. Küresel Zeytin ve Zeytinyağı İthalatında Türkiye’nin Payı

Bu ürün grubunda en yüksek küresel ithalat 11,4 milyar dolar ile 2018 yılında gerçekleşirken, Türkiye’den yapılan tedarik ise en çok 396 milyon dolar ile 2013 yılında olmuştur. Küresel ithalatta Türkiye’den yapılan ithalatın payı ise en yüksek %4,9 ile 2005 yılında gerçekleşmiştir.

3.1. Dünyada En Çok Zeytin ve Zeytinyağı İthalatı Yapan Ülkelerde Türkiye'nin Pazar Payı

Dünyada 2019 yılında dünyada en çok zeytin ve zeytinyağı ithalatı yapan ülkeler ve bu ülkelerde Türk ihracatçıların pazar payları görülmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere zeytin ve zeytinyağı ithalatında ABD 1,871 milyar dolar ile ilk sırada yer alırken onu 1,79 milyar dolar ile İtalya, 638,4 milyon dolar ile Fransa, 509 milyon dolar ile Brezilya, 479,3 milyon dolar ile Almanya ve 469 milyon dolar ile İspanya izlemektedir. Bu sıralamanın 2018 yılında İtalya, ABD, İspanya, Fransa, Brezilya ve Almanya şeklinde olduğu dikkate alındığında bu sektördeki küresel talepte sıralamada yer değişikliği olsa da küresel ticaretin bu ülkelerde yoğunlaştığı görülmektedir.

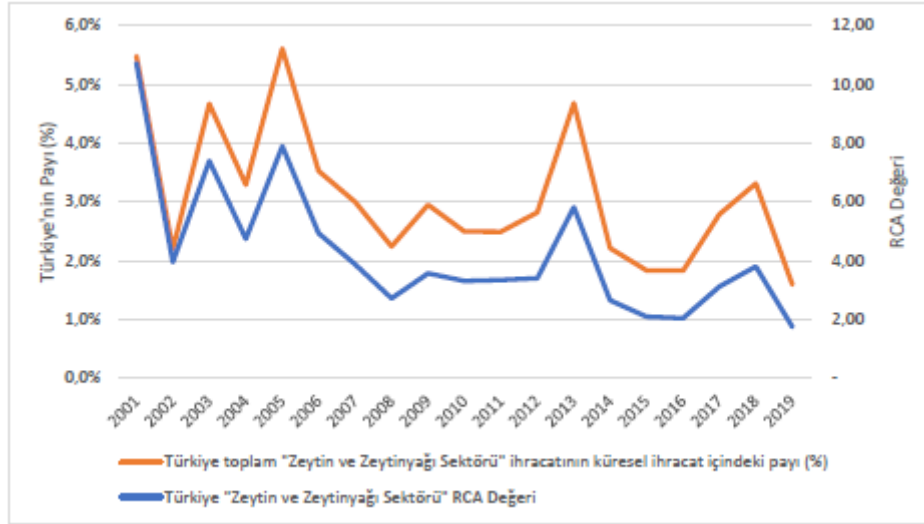
Türkiye'nin 2019 yılında bu pazarlardaki payları incelendiğinde ise ABD'nin toplam ithalatında Türkiye'nin payı %3,28 olurken, İtalya'nın toplam ithalatında %0,54; Fransa pazarında %0,27; Brezilya pazarında %0,15; Almanya pazarında %5,22; İspanya pazarında ise %0,55 pay alındığı görülmektedir. Bu pazarlardaki 2018 yılı payı incelendiğinde ABD pazarından %5,8 pay alınırken, İtalya pazarından %0,5; Fransa pazarında %0,02; Brezilya pazarında %0,2; Almanya pazarında %5,7; İspanya pazarında ise %5,3 pay alındığı görülmektedir. Bu da ABD ve Almanya pazarlarındaki payımızın arttığını, İspanya pazarında ise güç kaybettiğimizi göstermektedir.

Ülke	Dünya'dan İthalat (1000 \$)	Türkiye'den İthalat (1000 \$)	Bütün Ürünlerinin İthalatını Yaptığı Ülkelerin Ortalama Uzaklığı (km)	Zeytin ve Zeytinyağı İthalatını Yaptığı Ülkelerin Ortalama Uzaklığı (km)	Ülkenin Türkiye'ye Uzaklığı (km)
ABD	1.866.320	61.194	7.696	7.884	9.559
İtalya	1.794.345	9.772	2.865	1.229	1.634
Fransa	638.431	1.693	3.195	955	2.413
Brezilya	509.025	740	10.812	6.221	10.152
Almanya	479.331	25.039	3.293	1.336	2.111
İspanya	469.005	2.596	3.574	.1532	2.888
Portekiz	381.351	9	2.609	579	3.476
Japonya	336.612	944	6.260	10.226	8.708
Birleşik Krallık	329.403	4.801	3.769	1.456	2.874
Kanada	244.037	3.592	4.727	6.948	8.566
Diğer Ülkeler	2.794.703	33.253			
TOPLAM İTHALAT	9.842.563	143.630			

Tablo 13. Dünyada En Çok Zeytin ve Zeytinyağı İthalatı Yapan Ülkeler ve Bu Ülkelerde Türkiye'nin Pazar Payı (2018)

3.2. Türkiye'nin Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü RCA Değeri

Şekilde de açıkça görülmektedir ki Türkiye'nin bu sektörde RCA endeks değeri sürekli düşü göstermek bir başka ifade ile bu ürün grubunda rekabet üstünlüğü azalmaktadır. RCA endeksinin bir parçası olan küresel ihracat içindeki Türkiye'nin toplam "Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü" ihracatının payı sürekli düşüş göstermiş buna bağlı olarak da RCA endeks değeri de aynı seyri izlemiştir.

Tablo 14. Türkiye'nin Yıllara Göre Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü RCA Endeks Değeri

Türkiye'nin bu sektörde RCA endeks değeri yukarıda da bahsedildiği üzere sürekli düşü göstermek bir başka ifade ile bu ürün grubunda rekabet üstünlüğü azalmaktadır. Türkiye en yüksek RCA endeks değerine 10,72 ile 2001 yılında sahip olurken en düşük endeks değerine ise 1,75 ile 2019 yılında gerçekleşmiştir. Türkiye toplam "Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü" ihracatının küresel ihracat içindeki payı 2001 yılında %5,5 iken bu oran 2019 yılında %1,6'ya gerilemiştir. Türkiye en yüksek orana %5,6 ile 2005 yılında sahip olurken en düşük paya ise %1,6 ile 2019 yılında sahip olmuştur.

Türkiye "Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü" ihracatının Türkiye'nin toplam ihracatına katkısı incelendiğinde 2001 yılında %0,5 olan katkı 2019 yılında %0,1'e gerilemiştir. Zeytin ve zeytinyağı sektörünün toplam ihracata en yüksek katkısı en çok %0,54 ile 2001 ve %0,52 ile 2005 yıllarında olmuştur. Sektörün ihracata oran olarak en düşük katkısı ise %0,1 ile 2019 yılında gerçekleşmiştir.

Yıl	Dünya sektörler toplam ihracatı (1.000 \$)	Dünya toplam zeytin ve zeytinyağı sektörü ihracatı (1000\$)	Türkiye sektörler toplamı ihracatı (1.000 \$)	Türkiye toplam zeytin ve zeytinyağı sektörü ihracatı (1.000 \$)	Türkiye zeytin ve zeytinyağı sektörü RCA değeri	Türkiye toplam zeytin ve zeytinyağı sektörü ihracatının küresel ihracat içindeki payı (%)	Türkiye zeytin ve zeytinyağı sektörü ihracatının toplam ihracat içindeki payı (%)
2001	6.127.467.709	3.084.360	31.333.963	169.154	10,72	5,50%	0,50%
2002	6.424.368.135	3.606.462	35.761.939	79.296	3,95	2,20%	0,20%
2003	7.486.103.362	4.640.138	47.252.825	216.699	7,4	4,70%	0,50%
2004	9.099.998.910	6.121.956	63.120.934	201.577	4,75	3,30%	0,30%
2005	10.341.319.400	6.835.011	73.476.371	383.541	7,9	5,60%	0,50%
2006	11.956.365.337	7.757.350	85.534.651	273.724	4,93	3,50%	0,30%
2007	13.785.727.773	8.180.038	107.271.736	245.671	3,87	3,00%	0,20%
2008	15.968.985.930	9.011.090	132.027.195	202.209	2,71	2,20%	0,20%
2009	12.346.277.193	7.509.094	102.142.592	221.575	3,57	3,00%	0,20%
2010	15.096.888.439	8.050.317	113.883.251	201.001	3,31	2,50%	0,20%
2011	18.104.624.511	8.833.756	134.906.891	220.097	3,34	2,50%	0,20%
2012	18.396.260.193	8.685.405	152.461.777	245.083	3,4	2,80%	0,20%
2013	18.872.819.930	10.024.910	151.802.653	469.368	5,82	4,70%	0,30%
2014	18.842.546.125	10.402.214	157.610.169	230.107	2,65	2,20%	0,10%
2015	16.530.769.761	10.338.873	143.850.393	189.629	2,09	1,80%	0,10%
2016	16.031.153.744	10.563.695	142.529.560	193.230	2,04	1,80%	0,10%
2017	17.701.054.574	11.584.659	156.992.926	322.862	3,12	2,80%	0,20%
2018	19.456.187.066	12.011.922	167.923.877	397.985	3,8	3,30%	0,20%
2019	18.739.914.099	10.248.028	171.098.390	163.341	1,75	1,60%	0,10%

Tablo 15. Türkiye'nin Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü RCA Endeks Değeri

4. ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SIKINTILAR

Son yıllarda iklim değişikliğinin etkileri kendisini çok daha kuvvetli hissettirmeye başlamıştır. Zamansız ve çok şiddetli yağışların yol açtığı sel felaketleri, ani sıcaklık değişimlerinin yarattığı şiddetli fırtınalar günlük hayatımızda endişelenmemize yol açmaktadır. Kuraklık ve seller gibi ekstrem iklim olaylarının sık ve şiddetli bir şekilde yaşanmaya başlaması zeytin tarımı üretimi üzerindeki olumsuz yönde etkileri yoğun olarak hissedilmeye başlamıştır. Bu etki sadece üretimin miktarını değil aynı zamanda elde edilen yağın kalitesinde ve kompozisyonunda da değişimlerin oluşmasına neden olmaktadır.

Zeytinyağında kayıt dışı üretim ve satışın engellenmesi için, elde edilen verilerin değerlendirilmesi, bölgesel potansiyelin takibi, destekleme politikalarının ve pazarlama stratejilerinin sağlıklı veriler ile oluşturulması amacıyla üretilen zeytinyağı miktarının, kalitesinin bilinmesi şarttır. Eldeki tek veri olan rekolte raporunun yanında, Zeytin Sıkım ünitelerine sayaç takılarak üretilen zeytinyağı miktarının net olarak ortaya konması gerekmektedir.

Üretici adı altında satılan pet ambalajlarda veya beyaz tenekelerdeki bu zeytinyağlarının kontrol edilmesi, kayıt altına alınmasına yönelik yeni düzenlemelerin getirilmesi, küçük üreticilerin butik üretimlerinin teşvik edilmesi firma kurma ve markalaşma çalışmalarının teşvik edilmesi, sağlıklı ve standart ürünleri pazarlayabilmeleri için Gıda Kodeksinde bu üreticiler için faaliyetlerini kolaylaştırıcı düzenlemelerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Zeytinin toplanmasından zeytinyağı elde edilmesinde, işlenmesinden depolanması ve ambalajlanmasına kadar olan süreçte kalite kayıplarının sıkça gerçekleşmektedir. Bu kayıpların önüne geçebilmek için üretici ve sanayicilere kalite kayıpları konusunda bilgilendirme amaçlı eğitimler verilmeli, hasat sezonunda kontroller yapılmalı, kaliteli yağlar prim sisteminde içinde ayrıca değerlendirilmelidir. Ayrıca zeytinyağı ticareti yapan, bölgelerinde üreticilerden zeytinyağı toplayarak toptan ya da perakende ticareti ile uğraşan kişilerin yetkilendirilmesi için eğitilerek sertifika almaları sağlanmalıdır. Lisanslı Depoculuğun teşvik edilmesi, modern laboratuvarlarda kalite kontrolleri doğru bir şekilde yapılarak sağlıklı depolama sistemlerinin kurulması teşvik edilmelidir.

Sektörün yıllardır devam eden en önemli sorunu; taklit, taşış ve kayıt dışılık sorunudur. Özellikle son yıllarda taklit ve taşışla mücadelede Bakanlık nezninde çok sıkı denetim yapılmasına rağmen önlenememektedir. Bunun temel nedeni olarak, cezaların ve kayıt dışı üretim denetimlerinin yetersiz olması belirlenmiştir. Taklit ve taşış, haksız rekabetin artması ile kayıt dışılığın önlenememesi hem kalite artışını ve hem de sektörün büyümesinin önündeki en önemli faktördür. Meclis'te bekleyen yasanın bir önce kanunlaşması, cezaların caydırıcı olması konusunda sektörün beklentileri olduğu gözlenmiştir.

5. BANDIRMA'DA ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI

Bandırma ve çevresinde, orijini Balıkesir ilinin Edincik ilçesi olan Edincik Su Zeytini yetiştirilmektedir. Bandırma ve çevresinde kasım ayının ikinci yarısından itibaren meyveleri siyah olum dönemine girmektedir. Zeytin sineği ve zeytin güvesine karşı hassastır.

Edincik Su Zeytininin Özellikleri

- Ağacı orta kuvvette olup yayvan, yuvarlak bir taç oluşturur.
- Meyveleri iri, yuvarlaktır.
- Verimi orta düzeydedir.
- Meyveleri yüksek oranda su içerir.
- Yağ oranı oldukça düşüktür.
- Üretimi aşı ve çelikle yapılır.

Tablo 16. Edincik Su Zeytini Fiziksel Özellikleri

Bandırma Ticaret Odası'na zeytinyağı imalatı (saf, sızma, rafine), zeytin yetiştiriciliği ve zeytin toptancılığı faaliyet kollarında toplam 9 adet işletme kayıtlıdır. Bu üyeye sektörün sorunları, bu sorunlar ile çözümüne yönelik atılabilecek adımlarla alakalı Google Forms aracılığı ile anket çalışması yapılmıştır. Fakat firmadan anket çalışması ile alakalı dönüş alınamamıştır.

Sıra	Unvan	Nace Faaliyet Kodu	Nace Faaliyet Adı
1	NAZİFE DAMLA BAŞAK EŞREF BEY ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞLARI	10.41.07	Zeytinyağı imalatı (saf, sızma, rafine)
2	OKTAYLAR EDİNCİK ZEYTİNYAĞI FABRİKASI - ENİS OKTAY	10.41.07	Zeytinyağı imalatı (saf, sızma, rafine)
3	BANDIRMA ALTINTAŞ İNŞAAT YAĞ SANAYİ VE TİCARET LTD.ŞTİ.	10.41.07	Zeytinyağı imalatı (saf, sızma, rafine)
4	İLKER BEKEL AKYEL ZEYTİNCİLİK	46.31.05	Zeytin (işlenmiş) toptan ticareti
5	VERDE TARIM GIDA HAYVANCILIK ZEYTİN VE ZEYTİN ÜRÜNLERİ SATIŞI TİCARET SANAYİ LİMİTED ŞİRKETİ	46.31.05	Zeytin (işlenmiş) toptan ticareti
6	A.D.S. GIDA TARIM HAYVANCILIK ORMAN ÜRÜNLERİ KUYUMCULUK MAKİNE SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	46.31.05	Zeytin (işlenmiş) toptan ticareti
7	EZÜT TİCARET-AHMET ZİVANE	46.31.05	Zeytin (işlenmiş) toptan ticareti
8	ZETA TARIM VE HAYVANCILIK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	01.26.02	Zeytin yetiştiriciliği
9	KOÇ ZEYTİNCİLİK VE GIDA PAZARLAMA LTD.ŞTİ.	46.31.05	Zeytin (işlenmiş) toptan ticareti

Tablo 17. Zeytin ve Zeytinyağı Sektöründe Bandırma Ticaret Odası'na Kayıtlı İşletmeler

5.KAYNAKLAR

- 2019 – 2020 Sezonu Zeytinyağı Sektör Raporu, Manisa Ticaret Odası
- 2020-2021 Üretim Sezonu Sofralık Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti Raporu, Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi.
- Zeytin ve Zeytinyağı Sektör Raporu, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Haziran 2020.
- Trademap; www.trademap.org
- Bandırma Ticaret Odası Oda Sicil Kayıtları
- Mersin Yöresine Uygun Zeytin Çeşitleri Ve Özellikleri, Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma İstasyonu, 2012.
- Zeytinde Çeşit Tanımlama ve Çeşitlerimiz, Zeytincilik Araştırma Enstitüsü, İzmir, 2017.